

Секція: Інвестиції та інновації

Гнідіна Валерія Сергіївна

студентка кафедри економіки та МЕН

Маріупольського державного університету

м. Маріуполь, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Однією із рис сучасної світової економіки є посилення значення іноземних інвестицій, особливо прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Необхідно відзначити, що в ролі прямого інвестора найчастіше виступають саме транснаціональні корпорації, тому що для них не існує поняття національних чи регіональних кордонів: відносини спеціалізації та кооперації встановлюються і розвиваються між підприємствами, які розташовані у різних країнах, але належать до однієї корпорації.

Щоб зрозуміти, наскільки в останній час активізувалася інвестиційна діяльність міжнародних ТНК, необхідно провести аналіз припливу прямих іноземних інвестицій. Нагромаджений обсяг продажів закордонних філій ТНК у 2016 році склав приблизно 26 трлн. дол., обсяг виробленої цими філіями доданої вартості перевищував 9% світового ВВП, а їх експорт оцінювався в 7,5 млрд. дол., складаючи третину всієї світової торгівлі.

Домінуюче положення у світі за ПІІ транснаціональних корпорацій в 2016 р. як і раніше, займають компанії ЄС, Японії і США, де базується 85 ТНК, що входять в число 100 найбільших ТНК світу. Найбільшими інвесторами в 2016 році виступали «General Electric» (США, Канада), «Royal Dutch Shell plc» (Великобританія), «General Motors» (США), «Total SA» (Франція), «Toyota Motor» (Японія), «Walmart» (США), «Samsung Electronics» (Республіка Корея) та «CITIC Group» (Китай) [1].

Для оцінки динаміки та прогнозування краще використовувати нагромаджені показники діяльності ТНК, за їх допомогою можна прослідити

не лише припливи ПІІ, а й їх вилучення із країн. Для цього на основі аналізу часових рядів динаміки були розраховані ланцюгові, базисні та середні показники припливу ПІІ. Результати розрахунків наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Глобальний нагромаджений приплив ПІІ у світі та показники його динаміки (2005-2016 рр.)

Рік	Приплив ПІІ (трлн.\$)	Абсолютний приріст (трлн.дол.)		Коефіцієнт зростання		Темп приросту (%)	
		Базисний	Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий
2005	11,46	-	-	-	-	-	-
2006	14,15	2,69	2,69	1,23	1,23	23,46	23,46
2007	17,90	6,44	3,75	1,56	1,27	56,20	26,52
2008	15,33	3,87	-2,57	1,34	0,86	33,76	-14,36
2009	18,20	6,75	2,88	1,59	1,19	58,87	18,77
2010	20,19	8,73	1,99	1,76	1,11	76,21	10,92
2011	20,90	9,44	0,71	1,82	1,04	82,42	3,52
2012	22,64	11,18	1,74	1,98	1,08	97,59	8,32
2013	24,53	13,08	1,89	2,14	1,08	114,12	8,36
2014	25,11	13,66	0,58	2,19	1,02	119,18	2,36
2015	24,98	13,53	-0,13	2,18	0,99	118,05	-0,52
2016	26,60	15,14	1,61	2,32	1,06	132,13	6,46
Середнє значення		1,38		1,08		7,96	

З табл. видно, що у 2005 - 2007 рр. приплив ПІІ збільшувався, макс. приріст за ланцюговими показниками у цьому періоді був досягнутий в 2007 р. (2,6879 трлн. дол.). Приріст ПІІ в значній мірі відображав відносно високі темпи економічного зростання і впевнену динаміку діяльності корпорації у багатьох частинах світу. У 2008 р. абсолютний приріст був негативним, що свідчить про різкий спад ПІІ внаслідок сильної кризи, яка вплинула на фінансові та фондові ринки. Але потім до 2014 р. показник мав тільки позитивні значення. Але у 2015 році спостерігався знову негативний абсолютний приріст (-0,1296 трлн. дол.). Максимальне значення в ланцюгових показниках абсолютного приросту ПІІ досяг у 2007 році, саме тоді активізувалася діяльність ТНК. За базисними показниками бачимо

позитивні прирости, тобто обсяги ПІІ тільки збільшувалися порівняно з 2005 р. Але якщо порівняти базові показники приросту 2007 р. і 2008 р., можна побачити, що у 2008 році вони були нижчими в 2 рази. Але загалом, обсяги ПІІ стрімко нарощувалися і досягли свого піку в 2016 році (26,59 трлн. дол.).

Якщо говорити про темпи приросту, то максимальний ланцюговий темп приросту було досягнуто в 2007 р., який перевищив припливи ПІІ 2006 р. у 1,27 рази або на 26,52 % або на 3,7513 трлн. дол. Мінімальні ланцюгові темпи приросту припали на 2008 р. та 2015 р. і склали -14,36% та - 0,52% відповідно, тобто обсяги ПІІ 2008 р. виявилися нижче обсягів 2007 р. на 14,36% або у 0,86 рази. Обсяги 2015 р. були нижчими від 2014 р. на 13,52 трлн. дол. або у 0,9 разів або на 0,52%.

Базисні темпи приросту показали, що з 2005 р. відбувається збільшення ПІІ, однак у 2008 р. він знизився, але не був найнижчим за весь період. Негативних темпів приросту не спостерігається за весь період. Максимальні базисні темпи приросту спостерігалися у 2016 р. і перевищували рівень 2005 р. на 15,13 трлн. грн. або у 2,32 рази або на 132,13%. Відзначимо, що припливи ПІІ протягом усього періоду були більше базового рівня 2005 року.

Також дамо характеристику середнім показникам ПІІ. Значення середнього абсолютного приросту, темпу приросту та коефіцієнту зростання говорить про те, що в середньому щороку інвестиції зростали в абсолютному значенні на 1,38 трлн. дол., у відносному – у 1,079 рази або на 7,96%.

Після проведеного аналізу часових рядів динаміки припливу ПІІ у світі, на підставі застосування методу аналітичного вирівнювання було підібрано трендове рівняння, яке максимально описує тенденцію досліджуваного показника. За статистичним критерієм апроксимації найкращою формою трендового рівняння було вибране рівняння прямої (дивись рис. 1).

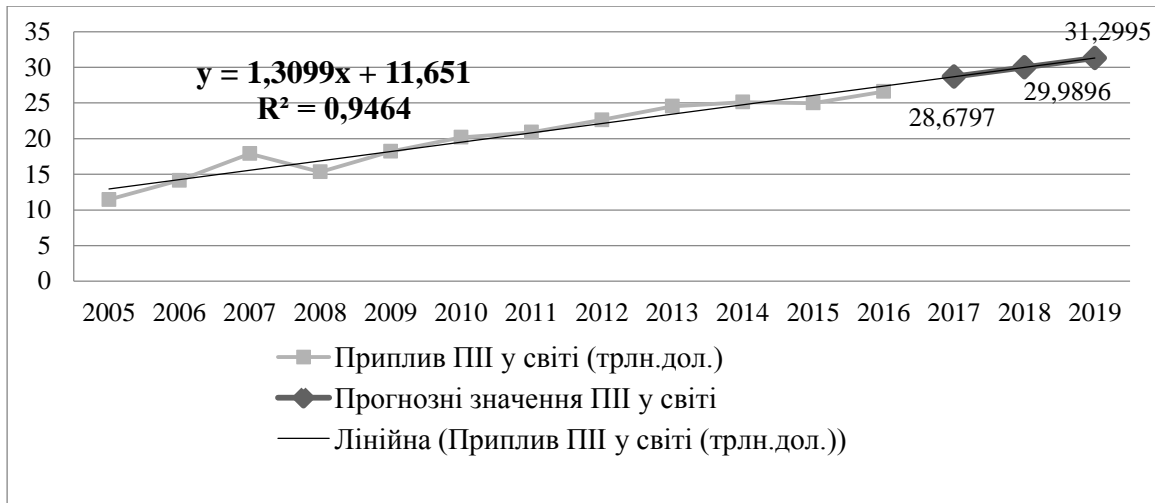

Рис. 1. Лінія тренду і трендове рівняння опису динаміки припливу ПІІ у світі

На основі цього рівняння було зроблене прогнозування показнику ПІІ до 2019 року. Розрахунки представлені у табл.2.

Таблиця 2

Фактичні, модельні та прогнозні значення обсягів прямих іноземних інвестицій у світі (2005 - 2019 рр.)

Роки	Фактичний приплив ПІІ(трлн.дол.)	Параметр t	Модельні значення ПІІ (показники лінійного тренду) (трлн.дол.)	Прогнозні значення припливу ПІІ (трлн.дол.)
2005	11,46	1,00	12,96	-
2006	14,15	2,00	14,27	-
2007	17,90	3,00	15,58	-
2008	15,33	4,00	16,89	-
2009	18,20	5,00	18,20	-
2010	20,19	6,00	19,51	-
2011	20,90	7,00	20,82	-
2012	22,64	8,00	22,13	-
2013	24,53	9,00	23,44	-
2014	25,11	10,00	24,75	-
2015	24,98	11,00	26,06	-
2016	26,60	12,00	27,37	-
2017	-	13,00	28,68	28,68
2018	-	14,00	29,99	29,99
2019	-	15,00	31,30	31,30

Значення показника детермінації $R^2 = 0,9464$ є дуже близьким до 1, що означає, що наша регресія найкраще апроксимує емпіричні дані припливу ПІІ і його спостережні значення щільно примикають до вибраної лінії регресії.

За допомогою лінії прогнозних значень ПІІ можна прорахувати динаміку зміни показника у 2017 – 2019 рр. Очікується, що середні значення ПІІ цих 3 років будуть перевищувати попередній період на 1,31 трлн. дол. (коефіцієнт при x у рівнянні тренду), чи у 1,44 рази або на 4,6%; що говорить про повільну, але стійку тенденцію зростання ПІІ у майбутньому.

Проаналізувавши динаміку припливу ПІІ, які були вкладені ТНК в економіки країн світу, можна зробити висновок, що очікується зростання ПІІ у майбутньому. На сучасному етапі розвитку Європа стала найбільшим у світі інвестором завдяки масштабному розвороту динаміки міжнародних злиттів та поглинань [2]. Іноземні інвестиції ТНК Північної Америки залишалися на колишньому рівні, в той час як значне зростання вивозу ПІІ з Канади зводився нанівець помірним зниженням їх вивезення зі Сполучених Штатів. Японські ТНК продовжують шукати можливості зростання за кордоном, інвестуючи п'ятий рік поспіль більш ніж 100 млрд. дол.

Таким чином, високі темпи зростання обсягів ПІІ, які спостерігаються в останні роки у світі, обумовлені впевненою динамікою діяльності великих транснаціональних корпорацій у багатьох частинах світу.

Література

1. Global Investment Trends Monitor 2017 - UNCTAD, United Nations, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeia2017d1_en.pdf
2. World Investment Report 2016 – Investor Nationality: Policy Challenges. – UNCTAD, Geneva, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaepcb2016d4_en.pdf
3. UnctadStat. Foreign direct investment [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.asp>